

Környezettörténet 2019 Konferencia

Környezeti események történeti és természettudományos források tükrében

Helyszín: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Gólyavár, Pázmány-terem, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/G

Időpont: 2019. október 30. 9.00-18.00

A konferencia szervezői nagy hangsúlyt helyeznek az elhangzott prezentációk nyilvános vitájára. Ezért az előadások hossza 10 perc, a poszterbemutatóké 5 perc és a szekciókat záró diskuszióké 20 perc..

A részvétel díjtalan.

A konferencián bemutatott munkák megjelentetésére lehetőséget biztosítunk

a Hungarian Historical Review (<http://www.hunghist.org/>) 2020. 4. különszámában, melynek címe: Environmental Resources and Society. Szerkesztők: Demeter Gábor, F. Romhányi Beatrix, Kern Zoltán, Pinke Zsolt, Vadas András. Az összefoglalók benyújtásának határideje: 2019. november 15. Az összefoglalókat a következő e-mail címekre várjuk: demetergg@gmail.com; t.romhanyi@gmail.com. Az összefoglalók elbírálásának határideje: 2019. november 30. Az összefoglalók alapján kiválasztott kéziratok benyújtási határideje: 2020. március 1. A benyújtás módja e-mailen: hunghist@btk.mta.hu.

Magyar vagy angol nyelven elkészített kéziratok közlésére egy tanulmánykötetben nyújtunk lehetőséget, melynek megjelenését a European Society for Environmental History (ESEH) támogatása biztosította. Szerkesztők: Demeter Gábor, F. Romhányi Beatrix, Kázmér Miklós, Kern Zoltán, Pinke Zsolt, Vadas András. A kéziratokat a következő e-mail címekre várjuk 2020. március 1-ig: pinkezsolt@gmail.com; vadas.andras@btk.elte.hu A kéziratok formai követelményeit a programfüzet végén közöljük.

A konferencia támogatói:

Lendület program

Program

9.00	Regisztráció, előadások feltöltése, poszterek kiállítása		
9.40	Magyari Enikő	Történelmi felszínborítás és tájváltozás rekonstrukciója A Kárpát-medencében pollen analitikai módszerekkel	MTA-MTM-ELTE Őslénytani Kutatócsoport, ELTE TTK Környezet- és Tájföldrajzi Tanszék; Ökológiai Kutatóintézet GINOP Fenntartható Ökoszisztémák Csoport
10.00	Szabó Péter	Történet- és természettudomány: miért és hogyan működhetünk együtt?	Cseh Tudományos Akadémia Botanikai Kutatóintézete Vegetációökológiai Osztály
10.20	Diszkusszió, kávé		
10.40	Grynaeus András	Dendrokronológia és környezettörténet - Adat vagy problémaforrás?	PPKE Régészettudományi Intézet
10.50	Bodovics Éva	Éghajlati anomáliák és gazdasági következményeik. Ínség Borsod és Zemplén vármegyében az 1870-es évek végén	MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára; ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola
11.00	Rácz Lajos	Mezőgazdasági terméskatasztrófák időjárási profilja Magyarországon a kis jégkorszak idején (1500-1850)	SZTE
11.10	Kázmér Miklós	Ezer év földrengéseinek történelmi és régészeti dokumentációja Magyarországon	ELTE TTK Őslénytani Tanszék, ELKH-ELTE TTK Geológiai, Geofizikai és Földtudományi Kutatócsoport
11.20	Szántó Richárd	Időjárási anomáliák és társadalmi következményeik a Kárpát-medencében és a szomszédos területeken a 9. században	SZTE BTK Középkori Egyetemes Történelmi Tanszék
11.30	Diszkusszió, kávé		
Tájhasználat			
11.50	Biró Marianna, Bölöni János, Molnár Zsolt	A természetátalakulás hosszú távú trendjei a 18. századtól napjainkig Magyaror-	Ökológiai Kutatóközpont GINOP Fenntartható Ökoszisztémák Csoport

12.00	Frisnyák Sándor, Csüllög Gábor, Horváth Gergely	A Ruténföld történeti táj- használata (895-1920)	MTA Társadalomföldrajzi Tudományos Bizottság Történeti Földrajzi Albizottsá- ga, ELTE Környezet- és Tájföldrajzi Tanszék
12.10	Balogh Róbert, Varga Anna	Tudásformák és tájhasználat kapcsolata: erdők és legelők Szatmár vármegye keleti területén, 1880-1920	BTK Történettudományi Intézet; Ökológiai Kutató- központ, Ludwig- Maximilians Egyetem Rachel Carson Center
12.20	Diszkusszió		
12.40	Ebéd, Projektelőkészítő műhelybeszélgetés. Koordinátor: Demeter Gábor. Az esemény célja a hazai környezettörténeti kutatás egyes diszciplínák területein elért eddigi eredményeinek összefoglalása és egy sikeres klímátörténeti EU-s pályázat jövőbeni beadásához szükséges infrastrukturális-intézményi és személyi lehetőségek feltárása, továbbá a kutatási célterületek megjelölése. European Society for Environmental History (ESEH) tagtoborzó.		
13.20- 14.20	Poszterszekció, a poszterek bemutatása 3-5 percben, majd diszkusszió Géczi Dorottya	Összefüggések Pásztó törté- nelme és tájhasználata kö- zött	Szent István Egyetem, Táj- építészeti és Településterve- zési Kar
Poszter	Hubayné Horváth Nóra, Módosné Bugyi Ildkó, Varga Dalma, Kollányi László, Dancsokné Fóris Edina, Szilvácsku Zsolt, Filepné Kovács Krisztina, Nyíró András	Történeti tájhasználatok változásai a tervezett Pilisi Hegyek Natúrpark területén	SZIE Tájépítészeti és Tele- püléstervezési Kar, SZIE Enyedi György Regionális Tudományok Doktori Iskola
Poszter	Kern Zoltán, Jungbert Béla, Morgós András, Molnár Mihály, Horváth Emil	Fehérvár- erdő leőhelyen feltárt kora vaskori halomsírból szármá- zó faanyag dendrokronoló- giai és radiokarbon vizsgálá- tának eredményei	Csillagászati és Földtudomá- nyi Kutatóközpont, Földtani és Geokémiai Intézet; MTA- Lendület 2ka Paleoklíma Kutatócsoport
Poszter	Rózsa Sándor	Egy 18. századi gátépítés hátttere – a nagykunsági települések gazdasági kondí- ciója az első kataszteri fel- mérés alapján	EKE Történelemtudományi Doktori Iskola

Poszter	Vadas András	Városi vízhasználati konfliktusok a középkorban – Zág-ráb példája	ELTE BTK Középkori Történeti Tanszék
Poszter	Zatykó Csilla	„Éhes disznó makkal álmodik” A középkori sertésmakoltatás kutatásának lehetőségei egy dél-dunántúli helyszínen kapcsán	BTK Régészeti Intézet

Diszkusszió

A tatárjárás és a Mongol Birodalom környezeti kontextusa

14.20	Laszlovszky József, Nagy Balázs	Új földrajzi, környezettörténeti és régészeti kutatások a Muhi csataterén és a Sajó mentén	CEU Medievisztika Tanszék; ELTE TTK Természetföldrajzi Tanszék
14.30	Ferenczi László, F. Romhányi Beatrix, Laszlovszky József, Pinke Zsolt, Stephen Pow	Az 1241-es tatárjárás és a mongol csapatok kivonulása. Újabb tudományos viták és eredmények a környezettörténeti vonatkozásokról	CEU Medievisztika Tanszék; KRE Medievisztika Tanszék; ELTE TTK Természetföldrajzi Tanszék
14.40	Stephen Pow, Kern Zoltán, Pinke Zsolt	The Eruption of Samalas and the Fall of the Mongol Empire: Did a volcanic eruption in 1257 play a role in the breakdown of the unified Mongol state?	CEU, Medievisztika Tanszék; Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földtani és Geokémiai Intézet; MTA-Lendület 2ka Paleoklíma Kutatócsoport; ELTE TTK Természetföldrajzi Tanszék
14.50	Diszkusszió, kávé		

Történeti nyelvi anyag

15.10	Molnár Zsolt	<i>Ezt nem csinálták, ez magától lett, égyökeres, székes savas fűdelek ezek:</i> a hortobágyi szik eredete a pásztorok szavajárásában	Ökológiai Kutatóközpont, Hagományos ökológiai tudás kutatócsoport
15.20	Nagy Szilvia, Surányi Rezső, Gyulai Ferenc	Gyümölcsneveink története a Kárpát-medencében	SZIE Természetvédelmi és Tájökológiai Tanszék, Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Gyümölcsstermesztési Kutatóintézet Ceglédi Kutató Állomás
15.30	Pelczéder Katalin	A <i>séd</i> földrajzi köznévi jelentéstani háttere a szó középkori földrajzi elterjedése tükrében	PE Magyar Nyelvtudományi Intézet Tanszék

15.40	Gulyás László Szabolcs, F. Romhányi Beatrix, Németh Attila, Pinke Zsolt	A bölény a középkori Magyarországon	NyE Történettudományi Intézeti Tanszék; KRE Medievisztika Tanszék; MTA-MTM-ELTE Paleontológiai Kutatócsoport; ELTE TTK
-------	--	-------------------------------------	--

15.50   Diszkusszió, kávé

Erőforrás és társadalom

16.10	F. Romhányi Beatrix, Gulyás László Szabolcs, Laszlovszky József, Németh Attila, Pinke Zsolt	A Kárpát-medence középkori erőforrás-használatának környezeti hatásai	KRE Medievisztika Tanszék; NyE Történettudományi Intézeti Tanszék; CEU Medievisztika Tanszék; MTA-MTM-ELTE Paleontológiai Kutatócsoport; ELTE TTK Természetföldrajzi Tanszék
16.20	Czajlik Zoltán	Új környezeti erőforrás a vaskorban: a vasércек hasznosításának kezdetei a Kárpát-medence keleti felén	ELTE BTK Archeometria, Régészeti Örökség és Módszertan Tanszék
16.30	Fekete Mária, Szabó Géza	Környezeti tényezők és építészeti problémák a regölyi tumulus katasztrófájában	PTE BTK Ókortörténeti Tanszék; Szekszárdi Wosinsky Mór Megyei Múzeum
16.40	Kiss Viktória	Változások a Kárpát-medence bronzkori fémmenyersanyag ellátásában	BTK Régészeti Intézet
17.00	Kulcsár Gabriella	A Duna bal partjának vízrajzi és régészeti története a bronzkorban	BTK Régészeti Intézet
17.10	Diszkusszió		
17.30	Posztterek lebontása		